

Hozzászólás Avar Anton könyvismertetéséhez

A Turul legutóbbi számában (35. oldal) Avar Anton tollából az a téves információ jelent meg, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum a II. világháború óta nem publikálja a birtokában lévő címeres emlékeket. A valóságban ennek az ellenkezője igaz. (A Múzeum jelenlegi anyaga ráadásul nem azonos a háború előttivel, ugyanis a Nemzeti Múzeum levéltári osztályának anyaga (közte a címeres levelek is) időközben átkerült az Országos Levéltár állományába.) 2007-ben jelent meg: Baják László *A Magyar Nemzeti Múzeum címeres halotti emlékei*. Bibliotheca Humanitatis Historica. Bp 2007. című kötet, amely a 17. századtól a 20.-ig 45 db halotti címet, 3 db címeres epitáfiumot és 4 db címeres halotti zászlót tesz közzé. A kötet feldolgozza a címeres epitáfiumok történetét a 14. századtól kezdve, minden emlékhöz részletes muzeológiai, heraldika, genealógiai, és

archontológiai leírás is kapcsolódik. A Magyar Nemzeti Múzeum címeres okleveleit Szvitek Róbert kollégám közölte: Címeres iratok a Magyar Nemzeti Múzeum Újkori Dokumentum Gyűjteményében. (Folia Historica 26. köt. 2010. 119-148.)

Legutóbb a friss szerzeményként a Múzeumba került halotti címet közöltük: Baják László: Szilassy József élete és halotti címere. (Folia Historica 28. köt. 2013. 135-145.) (Nem melleleg a Hadtörténeti Múzeum 27 db halotti címerét szintén jómagam tettem közzé a Hadtörténeti Múzeum Értesítőjében (7. kötet, 2004), valamint a Történeti Muzeológiai Szemlében (3. köt. 2003.)

Baják László
Magyar Nemzeti Múzeum

Válasz Baják Lászlónak

Annak érdekében, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum, illetve más közgyűjtemények témába vágó tudományos tevékenysége ismertebb legyen a heraldikával foglalkozó közönség előtt, a szerkesztőség kérésére az alábbi kiegészítést fűzöm az említett könyvismertetéshez.

SZVITEK Róbert József: Címeres iratok a Magyar Nemzeti Múzeum Újkori dokumentumgyűjteményében. *Folia Historica* 26 (2008–2009) 119–148.

A forráskiadó cikk bevezetőjében a szerző röviden összefoglalja a MNM Levéltárának rövid történetét, megindokolja, hogy miért tartja szükségesnek az iratanyag közzétételét, felvázolja a címereslevelek formai típusait, időben behatárolja a MNM címereslevél-gyűjteményét, végül pontosan megadja, hogy milyen szempontok szerint írja le az egyes iratokat. Ezek a következők: címként feltünteti az adományos nevét, ezt követi a leltári szám, majd az adományozó neve, a kiadás helye és ideje, az adományos érdemei – ha ismertek –, az adomány tárgya, a mellékadományosok nevei (mai helyesírás szerint), az oklevél mérete és állapota. Feltünteti, hogy a Királyi könyvekbe bejegyezték-e, valamint, hogy van-e kihirdetési záradék az oklevélen, s annak mi a tartalma. A közlést a címer szöveges leírása és az adományosról és családjáról esetleg fellelhető adatok zárják. Az időrendben közreadott anyag egy címerkérő folyamodvány (1593), egy nemességigazolás (1938), valamint 25 címereslevél, mely utóbbiak két csoportra vannak bontva: 20 nemeslevél (18 eredeti, 2 másolat) és 5 rangemelő oklevél (3 eredeti, 2 másolat). A szakszerű leírásokat 12 színes illusztráció kíséri, amelyek a folyamodványt, a nemességigazolást és 10 címereslevél címerfestményét ábrázolják.

BAJÁK László: *A Magyar Nemzeti Múzeum címeres halotti emlékei*. (Bibliotheca humanitatis historica a Museo Nationali Hungarico digesta 19) Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 2007.

A kötet bevezetőjében a szerző szakirodalmi áttekintést ad, majd összefoglalja a MNM halotti címereinek gyűjteménybe kerülésének és a gyűjteménynek magának a történetét. Ezt követi a címerek temetkezéssel kapcsolatos alkalmazásának történeti áttekintése három fejezetben, a középkortól a kora újkoron át a 19–20. századig bezárólag. Az egyes leírások az elhunyt nevével és életének kezdő és záró dátumaival kezdődnek, ezeket követik a műtárgy méretei, fizikai leírása és leltári száma, majd a felirat betűhű átírása feloldott rövidítésekkel, valamint ennek magyar fordítása, a címer szöveges leírása, végül az adott személyre vonatkozó életrajzi adatok rövid leírása. A feldolgozott, időrendben közzétett anyag: négy halotti zászló, három epitáfium és 45 halotti címer a 17–19. századból, mindegyikről van színes illusztráció is.

BAJÁK László: A Batthyányiak halotti címerei a Hadtörténeti Múzeumban. *A Hadtörténeti Múzeum Értesítője* 7 (2004) 99–121.

A közlés a Hadtörténeti Múzeumban található 24, a Batthyány családhoz kötődő halotti címet teszi közzé. Az sajnos nem derül ki belőle, hogy van-e a HtM-ben még címeres anyag vagy más halotti címer. A bevezetőben a szerző röviden összefoglalja a Batthyányiak történetét, rangemeléseit, címerváltozatait, valamint – főként németújvári – temetkezéseikre is kitér. A halotti címereket a család ágazatainak megfelelően csoportosítja, azokon belül pedig a halálozás időrendjében közli azokat. A feltüntetett adatok meggyeznek a 2. sz. tételnél leírtakkal. A publikációt két fekete-fehér illusztráció színesíti.

Avar Anton